

מקום הנחת החנוכיה בבית הכנסת
הרה"ג רבי יצחק שכטר שליט"א

מִשְׁנַת חֻמְמִים
מתורתם של רבותינו

תב הטור בסימן תרע"א "ובכה"נ מניחה לדרום זכר למנורה שהיתה בדרום", ובדרכי משה הוסיף וכתב "וכן כתבו המנהגים (רי"א טיינא ריש הל' חנוכה) דלא כמנהג ברי"ן שהיו נוהגין להעמידן בצפון לשמאל החזן".

ובספר בצל החכמה חלק ב' סימן נ' כתב לבאר את המחלוקת בטוב טעם - דבבית המקדש הכניסה להיכל היתה במזרח לכוון המערב ששם היה קדש הקדשים, ולפ"ז המנורה היתה בצד דרום לרוחות העולם, ובצד שמאל של הבית, ולפ"ז נחלקו המנהגים מכיון שבמדינות אירופה הכניסה לביהכ"נ היא במערב וארון הקדש נמצא במזרח, ולכן נחלקו היכן להניח את המנורה, דהטור ושאר הפוסקים כתבו להניח את המנורה בצד ימין של בית הכנסת שזהו הצד הדרומי לרוחות העולם, וכדוגמת המנורה שהיתה בצד דרום, משא"כ מנהג ברי"ן היה להניח את המנורה בצד צפון בצד שמאל, וזהו כדוגמת המקדש, שאמנם המנורה במקדש עמדה בדרום, אבל עכ"פ היא עמדה בצד שמאל, ולכן נהגו גם הם להניח את המנורה בצד שמאל, אע"פ שזהו הצד הצפוני.

ביהנ"ס באוסטרליה

ועפ"ז המשיך הבצל החכמה וכתב שבמדינת אוסטרליה שנכנסים לביהכ"נ בצד מזרח וארון הקדש בצד מערב (לצד ארץ ישראל), בזה לכו"ע יניחו את המנורה בצד שמאל של ארון הקדש שהוא גם צד דרום וגם צד שמאל.

בתי כנסיות שבצפון ובדרום

ושבו כתב עוד דבתי כנסת שהכניסה היא בדרום וארון הקדש בצפון לכוון ארץ ישראל, בזה יניח את המנורה או בפתח ביהכ"נ שנמצא בדרום, או עכ"פ באמצע ביהכ"נ בחלק האחורי שהוא החלק הדרומי של ביהכ"נ, וכן הביא את דברי השבלי הלקט שהיה מנהג שלעולם מדליקים או באמצע ביהכ"נ או על פתח ביהכ"נ, ולכן במקרה זה (שפתח ביהכ"נ בדרום וארון הקדש בצפון) עכ"פ יש לנהוג כדבריו, ואם רוצים להדליק בסמוך לארון הקדש יכולים הם גם לנהוג כמנהג אנשי ברי"ן להניח בצד שמאל אע"פ שאין זה הצד הדרומי, אבל עכ"פ נכון יותר להדליק כמש"כ בחלק הדרומי של ביהכ"נ שכן כתבו הטור והשו"ע להניח בדרום.

[ולפ"ז נראה לכאורה שביהכ"נ שנמצא בצפון ומתפללים לצד דרום, יניח את המנורה בכותל הדרומי בצד שמאל של התיבה, מכיון שבזה מדליק בדרום שהוא הכותל הקדמי, ובצד שמאל שכן היתה מונחת המנורה במקדש - בצד שמאל].

היכן היתה המנורה במקדש?

ובהמשך הדברים הק' שם וז"ל: "בעמדי בזה לא אוכל להתאפק מלהעלות בכתב מילתא דתמיהא לי טובא בהן ענינא, והוא מה שראיתי בספר ארחות חיים לרבינו מהר"א הכהן מלוניל (הל' חנוכה אות ג') שכתב ונ"ח מצוה להניחה על פתח הבית מבחוץ וכו' מצד שמאל הנכנס כדי שתהא מזוזה בימין ונ"ח בשמאל, וי"א דוקא בפתח שיש בו מזוזה אבל אין בו מזוזה יניחנה בימין, ועוד דומיא דמקדש שהיתה מנורה בימין בדרום וכו' עכ"ל, וכעין זה ראיתי גם בהגהות סמ"ק לרבינו פרץ (מצוה ר"פ אות ב')

שבסמ"ק שם כתב ומניחה לצד שמאל של כניסת הבית כדי שתהא מזוזה מימין ונ"ח משמאל ע"כ וכתב ע"ז בהגה הנ"ל, אך בביהכ"נ מדליקין בימין דליכא מזוזה, ועוד דומיא דמנורה דמקדש שהיתה בימין עכ"ל, הרי שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד, דבמקדש היתה המנורה בימין הנכנס דומיא דמזוזה דמיירא ביה, וזו פליאה עצומה, שהרי אדרבה במקדש היתה המנורה בדרום משמאל הנכנס ולא מימין הנכנס וצ"ע ג' וה' יאיר עיני להבין דברי רבותינו הקדושים ראשונים כמלאכים".

סיכום דברי הבצל החכמה

והנה מכל דברי הבצל החכמה מבואר שהבין את דברי הפוסקים שמניחים את המנורה בצד דרום, הביאור הוא בצד דרום לרוחות העולם, ולפ"ז משתנה מקום ההנחה שפעמים זה בצד ימין, ופעמים זה בצד שמאל, וגם הב"י עצמו כשהיה באירופה והתפלל לצד מזרח - הניח את המנורה בצד ימין שהוא הדרום, ושהיה בארץ ישראל והתפלל לדרום (מכיון שהיה בצפת), הניח את המנורה בכותל הדרומי בצד שמאל - שכן גם במקדש היתה המנורה בצד שמאל, וד"ז היה לו לכו"ע לכתוב ולא לסתום את הדברים שנראה שלעולם הדליק באותו צד, [אא"כ הכל כלול במה שכתב שצריך להניח בדרום], ולכן היה נראה יותר שמה שאמרו להניח את המנורה בדרום, אין הכוונה להניח בדרום לרוחות העולם, אלא הכוונה היא שלעולם אנו רואים את הקדימה כמזרח, [ולכן המזרח נקרא קדמה], ושוב לפ"ז לעולם השמאל נקרא צפון, והימין נקרא דרום, ולכן מה שאמרו

מהר"א הכהן מלוניל והרבנו פרץ בהגהות על הסמ"ק שכשאינו מזוזה יניחו את המנורה בצד דרום מימין, הביאור הוא מכיון שלעולם כן אנו מסתכלים על הצדדים, ולא מסתכלים לרוחות העולם, ולפ"ז אין גם נפק"מ בין המדינות שבמזרח או במערב או בדרום, ולעולם מניחים את המנורה בצד ימין שהוא נקרא דרום,

מקום העמדת העמוד של הש"ץ

וד"ז נראה מבואר גם במה שיש בתי כנסת שהעמוד של הש"ץ אינו באמצע בית הכנסת אלא בצד ימין של בית הכנסת, [וכ"ה בבית המדרש דיין], וע"פ פשוטו הטעם כדי שהרב הדורש לא יעמוד ואחוריו לארון הקדש ולכן לא מעמידים את העמוד באמצע, אבל ראיתי עוד [אינני זוכר מקומו] שהטעם הוא שמעמידים דוקא בימין מכיון שהעמוד של הש"ץ דומה למזבח הקטורת - "תכון תפילתי קטורת לפניך", ובעמוד של הש"ץ יש נר תמיד לזכר נר המערבי שבמנורה, וכיון שכן נותנים את העמוד בדרום זכר למנורה שעמדה בדרום, וזה מבואר כמשנ"ת שלעולם הימין חשוב דרום.

ראיות לדין זה

ומצאנו לזה ראיות בכמה מקומות, א. בבראשית פרק י"ג פסוק ט'. ב. וכן בפרק ל"ה פסוק י"ח. ג. בחומש שמות פרק י"ט פסוק ב'. ד. בחומש שמות פרק כ"ז פסוק י"ג. ה. בחומש במדבר בפרק ב' פסוק ג'. ו. וכמו"כ נראה שמבוארים הדברים בשו"ע בסימן תרנ"א סעיף י' ובמ"ב שם. וכן ע"י בדרישה בסימן תרנ"א ס"ק ג'.

וכמו"כ מה שהביא המשנה ברורה בס"ק מ"ג את דברי החתם סופר בת'

שהכלה כל מהקב"ה והכל רצון השם.

אז למי שיש מתיחות בזמן ההדלקה, וזה מצוי ונורמאלי, והוא גם חרד על יקרת הזמן הנשגב של ההיילידע הדלקת הנרות, ידע ויבין שבזה הרגע שאני עומד מול הנרות ויש כעת לחץ ועצבים, הדבר היחיד שבידי הוא - להיות רגוע.

ואם נצליח במשימה הלא פשוטה, לא לאבד עשתונות, לא להתפרץ ולא לאבד שליטה, להיות שמח ומאופק, לעשות אוירה טובה, לא להקפיד על הרבנית שאיחרה שלא באשמתה, לענ"ד יהיה לנו עת רצון עצום ונשגב מאין כמותו, ולא נפסיד שום דבר מכל ההשפעות העצומות שיש ברגעים אלו.

כי רצון השם מאיתנו הוא מה שאנחנו יכולים לעשות, ואם ע"י שנסה לעשות יותר יש חשש למתח ח"ו, אין זה רצון השם.

יזכנו הקב"ה לקיים את המצוות בשלמות מתוך שמחה של מצוה, ללא כל נסיונות כלל.

הסרת הסכינים בברכת המזון
הרב ישראל ארלנר

הגר"ש דבליצקי זצ"ל שהיה עומד עם הנר דלוק לפני השקיעה וברגע השקיעה התחיל הברכות.

ערב שבת
יש לעיין מה הדין בהדלקת ערב שבת שאין אנו מדליקין בשקיעה משום חילול שבת, האם יש ענין לקבוע זמן להדלקה, ולא לאחר זמן זה. וצ"ע.

זמן ההדלקה במוצאי שבת
בשו"ת שומע ומוסיף [חנוכה עמ' לח] עורר על אלה שבמוצ"ש ממחרים בתפילת ערבית, אם בהקדמתה קודם לחצי שעה שלאחר השקיעה, ואם בחטיפת הק"ש והתפילה, בכדי להרויח הידור במצוה דרבנן, וכתב שם שאין זו הדרך, ולא ניתנה תורה למלאכי השרת. אלא יש להתפלל חצי שעה אחרי השקיעה באופן ממוצע ולהזדרז אח"כ ללכת הביתה להדליק הנרות.

ב' דינים לחנוכה
א] יש להזהר מאד שאם נתלכלכו ידיו משמן בשעה שסידר הנרות שיטול ידיו לפני ההדלקה, כי ידים מזוהמות, פסולות לברכה מדינא, כנזכר בשער הציון [סי' קפ"א סק"ח]. ובלא זה ג"כ נכון ליטול ידים קודם שיברך על הדלקת נרות חנוכה וכמו שכתב בקב הישר [סימן צ"ו] בשם מהרי"ל.

ב] יזהר להתפלל את הע'ל הניסים' הראשון בחנוכה מתוך סידור כנזכר במ"ב [סי' ק' סק"א].

דיוק בזמן ההדלקה
יש לעיין לגבי זמן ההדלקה האם יש ענין להדליק בנקודת השקיעה בדיוק, או שיכול לאחר בכמה דקות [גם בלא סיבה מוצדקת] ויצא ידי חובה ממש לכתחילה. [נקטנו בכל המאמר את זמן השקיעה, אך כמובן שהנידון אמור לכל אחד כפי מנהגו].

והרמב"ם [חנוכה פ"ד ה"ה] כתב 'אין מדליקין נרות חנוכה קודם שתשקע החמה אלא עם שקיעתה לא מאחרין ולא מקדימין. שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק', והובא לשונו בשו"ע [סי' תרע"ב ס"א וס"ב]. ומשמע מלשונם שלאחר הרגע הראשון זה כבר לא לכתחילה.

ובקב הישר [סי' צ"ו] כתב 'וצריך להדליק תיכף בכניסת הלילה כי מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה'.

ובספר שערי ימי החנוכה [שער ב' עמ' לח] כתב 'וצריך לקבוע את סדר יומו בימי החנוכה באופן שיוכל להיות בביתו ולהדליק מיד בתחילת הזמן. משום זריזין מקדימים למצות.'

הנהגת כמה מצדיקי הדורות
בספר בינו שנות דור ודור [עמ' סט אות כח] הביא שהגה"צ ר' שמואל פפרמן זצ"ל רבה של שערי חסד, היה עומד ליד החנוכה עם שעון ומחכה לשקיעה ממש על השניה. ובהמשך [עמ' ע"ו אות לח] הביא שכך גם היה מנהגו של הגה"צ רבי יוסף צבי הלוי אב"ד ת"א יפו. וראיתי שכן נהג

אחד מהנסינות הידועים שהרבה מאתנו מתנסים זה הלחץ לפני או בשעת הדלקת נרות החנוכה, פעם זה הילד הקטן שמתעסק עם הגפרורים רגע לפני ההדלקה, ופעם זה הרוח שעושה לנו נערווין שמא הנרות יכבו, ופעם זה השנת צהרים שלא צלחה יפה עקב הלחץ לקום בזמן, ופעם זה השמן שנשפך, או שאחד מהילדים מצא את השוקולדים שהחבאנו לזמן היפה של אחר הדלקת הנרות... ועוד שלל סיבות שהצד השווה שבהם הוא מתיחת הקפיץ שלנו המתוח בלאו הכי.

הגה"צ רצ"מ זילברברג שליט"א בשיתות התחזקות לאחר שהארריך לבאר את יקרת הזמן של ראש השנה, כמה צריך לנצל כל רגע ורגע ב-48 שעות בו, כתב שלמעשה אם מגיעים הביתה בליל ר"ה ורואים שהתוכניות משתבשות, השולחן לא מוכן וכיו"ב, שיש עבודה מיוחדת של "נווח מצא חן בעיני השם", שכל מצב ומצב שהקב"ה מביא עלינו יהיה "נוח" ובאמונה

>>> המשך מעמ' קודם

כפ"ו שיסדר את הנרות ממזרח למערב ויעמוד אחוריו לדרום ופניו לצפון כדי שידליק בתחילה את הנר הסמוך לארון הקדש וכך ילך בשאר הימים משמאל לימין, [דאם יעמוד עם הפנים לדרום, לא יוכל להדליק את הנר הראשון בסמוך לארון הקדש, אם ירצה בהמשך הימים להדליק משמאל לימין, והענין שהנר הראשון יהיה סמוך לארון הקדש כתב החת"ס 'ומצינו בזה קפידא במקדש שהרי למאי שאנו נוהגים כמ"ד מזרח ומערב ונקרא לפני ה' היותר סמוך לקדש קדשים מאותו שלפניו המזרחי

הראשון אינו נקרא לפני ה', א"כ הוא הדין בשלנו היותר סמוך לארון הקדש נקרא טפי לפני ה' כ"ל טעם המנהג"], הדברים מבוארים עד"ז שהכל הולך באופן שהמזרח מקדימה - לצד שבו מתפללים, ולכן יוצא שהנר הראשון סמוך לארון קדש, והדרום הוא הימין של ביהכ"נ, והצפון הוא השמאל של ביהכ"נ וכמשנ"ת.

הדלקה סמוך לארון הקודש
ומכל זה מבואר ג"כ שיש בודאי ענין שההדלקה תהיה סמוך לארון

הקדש שאז ההדלקה חשובה לפני ה', משא"כ אם מדליקים בחלק האחורי של ביהכ"נ לא מתקיים ד"ז, וכמו"כ מבואר שמה שאמרו להדליק בכותל הדרומי, אין הכוונה להדליק ממש על כותל דרום - בצמוד לכותל ממש, דא"כ אין הנרות בסמוך לארון הקדש, וגם באופן זה עמידת המדליק היא אחוריו לצפון ופניו לדרום ונמצא שאם מדליק משמאל לימין מדליק קודם את הנר שאינו סמוך לארון הקדש, [מש"כ החת"ס שיעמוד פניו לצפון ואחוריו לדרום ויתחיל מהנר

הנוסף וילך משמאל לימין, כ"ז הוא לשיטתו שמתחילים מהנר הנוסף, אמנם לדעת הגר"א בסוף סימן תרע"ו שמתחיל להדליק מהנר הראשון ומוסיף להדליק את הנר הנוסף, לפ"ז כתב השער הציון בסימן תרע"ו ס"ק כ"א "... ולדעת היש אומרים (הגר"א) אחוריו לצפון ופניו לדרום", ויתחיל מהנר הראשון שהוא הנר העיקרי שהוא סמוך לארון הקדש, וממנו ימשיך בשאר הימים משמאל לימין - מהנר העיקרי הראשון לנרות הנוספים.

יול"ל ע"י
משנתה של תורה - רכסים ©
054-846-8706
Mishnatar@gmail.com
153-4-653-1557

לעילוי נשמת
הרב משה בן רחמים וחננים ז"ל
ומרת רחל זינת בת אברהם ונובר נואל ע"ה תורת
ת.נ.צ.ב.ה.

לרפואת
יוסף משה בן אורה
בתושח"י

זמני היום - לאופק רכסים

09:45	סו"ז תפילה	16:04	הדלקת נרות
11:27	חצות	06:20	נץ החמה
16:34	שקיעה	08:06	סוזק"ש: מנ"א
17:13	צאת שביק יו"ט	08:15	מנ"א - 72
17:46	ר"ת	08:54	גר"א

מברכים סבת ר"ח שביק-ראשון
המולד יהיה ביום שבי"ק בשעה 01:39 14 ה'

זכנו לקבל שבתות מתוך רוב בריאות ושמחה

לקוחות כללית ברכסים, לשירותכם מוקד שבת מרפאות סביון, רח' סביון 40 טל' 04-6641025

שעות פעילות
ליל שבת 20:00-18:00 | שבת 12:00-8:00

לשירותכם, מנהל קשרי קהילה ברכסים:
הרב דני בוקובזה 054-8457898

"בְּחֶסֶד וְאֱמֶת יִכָּפַר עוֹן וּבִירְאָת ה' סוּר מֶרַע" (י, 12)
(המשך משבוע שעבר)

מה אנו יכולים לעשות חסד ברוחניות ובגשמיות, לדוגמא, כשאנו לומדים בחברותא, נחשוב שאנו רוצים בטובתו. יושבים ליד השלחן בחדר אוכל, נחשוב, מה אנו יכולים להועיל, אולי לומר איזה דבר תורה מועיל. בכלל, אנחנו צריכים לרצות לעשות חסד עם כלל ישראל, להתפלל על כולם בכונת הלב, לרצות להכריע את העולם לזכות.

"בְּרִצּוֹת ה' דְּרָכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ" (י, 12)

ביאור הפסוק על פי דברי חז"ל, כל מי שיש לו אוהבים מלמטה בידוע שיש לו אוהבים מלמעלה, דהיינו, אם הוא יכול להשלים עם אויביו, אות הוא שגם ה' מרוצה מדרכיו. (אמנם לא מצינו כזו לשון בחז"ל כמו שכתב רבינו יונה, מצינו רק כעין זה במשנה באבות, כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום

נוחה הימנו).

אמנם לא תמיד זה ראייה, כי לפעמים, זה שהבריות שמחים באדם מסוים, זה לא בגלל מעלתו, אלא בגלל שהוא לא מוכיח אותם, והוא מקרב אותם למרות מעשיהם הרעים, כמו שידוע, שאם החכם מוכיח, הבעלי בתים לא אוהבים אותו ואם אוהבים אותו הוא שאינו מוכיח אותם.

אמנם יש כאלו שהם לא מסוגלים לקבל תוכחה וזו לא דרך מוצלחת איתם. ראש 'השומר הצעיר' בכרימאל אמר: שעד שהוא הכיר את הרב אברהם מרגלית, הוא שנא חרדים, אך לאחר שהוא הכיר את הרב מרגלית לא הוכיח אותו! כתוב בחז"ל **שאהרון הכהן לא היה אומר לאדם שחטא 'סרחת'**, אלא כאשר היה שומע שמישהו נהג כראוי היה מתידד איתו, כי אם ההוא היה יודע שאהרון יודע ממעשיו, הוא לא היה מסכים להסתכל עליו.

ראיתי שאומרים, איך אהרון ביטל

מצות תוכחה? אלא מיישבים, התכלית של התוכחה זה להחזיר בתשובה, אם ישנם כאלו שהדרך איתם היא אחרת ואז הם חוזרים בתשובה, זו היא מצות התוכחה אצלם. אלא שעדיין יש לעיין, שהרי כתוב אל תתחבר לרשע אפילו לקרבו בתורה, אלא האמת היא, שמה שכתוב הוא, שלא להתחבר - לעשות איתו חיבור, אבל להראות לו פנים שוחקות לא נאמר שאסור.

בחז"ל כתוב, שהפסוק "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלימו איתו" נאמר על אשתו, ויש אומרים שזה נאמר על פרעושים, שכה' מרוצה, הפרעושים לא יעקצו אותו. מסופר על רבי משה פיינשטיין, שכשהוא ב'קעמפ' באמריקה, היו שם בעלי חיים שהסתובבו "ולא הוסיפו נחת למשתתפים", אך הסובבים ראו שרבי משה לא בעניין, הם לא הציקו לו כלל.

כתוב בחיד"א, שהיחס של אשה לבעלה, זה כמו היחס שלו להקב"ה,

אם האשה מורדת בו, סימן שגם הוא מרד בהקב"ה, ולהיפך אם היחס של האשה טוב, סימן שגם היחס שלו להקב"ה הוא טוב, אך אומר החיד"א, שכלל זה נאמר דווקא ביחס לתלמיד חכם, אבל לעם הארץ אם היחס של האשה טוב אליו, זה לא ראייה שזה בגלל שיחסו טוב להקב"ה, אלא פשוט בגלל שהיא מפחדת שהוא לא יכה אותה.

פירוש נוסף מפרש רבינו יונה, על פי מה שמצינו אצל אברהם ויצחק ע"ה, שבאו מלכי פלשתים לכרות איתם ברית, לפי שראו שה' עמהם. מי שעבר חטאים של בן אדם לחברו, הוא ציער וביזה את חבריו, לא יועיל 'החסד והאמת' עד שירצה את חברו, כאן מחדש שלמה המלך ע"ה, שכשהקב"ה ירצה את תשובתו, הוא ייתן בלב אלו שנפגעו וסבלו ממנו, **שיסלחו ואז תועיל תשובתו לגמרי**. וזהו פירוש הפסוק - 'ברצות ה' דרכי איש' כשה' מרוצה מתשובת החוטא, גם אויביו ישלימו איתו' יתן הקב"ה בלב הנפגעים שיסלחו לו.

בענין הפסקה לקדיש ולקדושה בין פסוק שמע - לברוך שם הרב עמנואל צדוק

ראיתי בעלי אסופות שהאריכו למעניותם בנידון זה, ואיש יביא בפריז אלף כסף, ולכן השתוקקתי ואהי כוסף לקבצם כעמיר גורנה עד מקום שידי יד כהה מגעת, ויודע אני בעצמי כי מה אני להבין דעת והלכה רומה ועומקה, ולי נאה השתיקה, ואיסתרא בלגינא קיש קיש קריא, ואעפ"כ לא נמנעתי מלכתוב כי לא מלאני לעבור על דברי חברי.

שאלה: השומע קדיש וקדושה בין פסוק שמע ישראל - לברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד - האם עליו להפסיק לעניית אמן יהא שמיה רבה, ולאמירת קדושה?

הסכיתו ושימעו! בידי הוה עובדא בהיותי בטבריא, בנטות צללי ערב הייתי מתפלל עם הציבור, (כמנהג הספרדים שמתפללים מנחה וערבית ביחד מבעוד יום מפלג המנחה ולמעלה, וחוזרים וקוראים קריאת שמע לאחר צאת הכוכבים לצאת ידי חובה, וכמו שכתב הרא"ש ריש ברכות ובב"י ושיע' סימן רל"ה ס"א עיי"ש) והייתי קורא פסוק **"שמע ישראל"**, ובאותה העת שמעתי ממנין סמוך אמירת קדיש, ומהרתי לסיים הפסוק ועניתי **אמן יהא שמיה רבה מברך**, והנה תלמיד חכם אחד שישב לידי שת לבו לזאת, ולאחר התפילה

ניגש אלי והעירני דהלכה ידועה היא דאין לענות קדיש וקדושה עד לאחר אמירת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ואנכי שמעתי ותהום נפשי כי טעיתי בדבר הלכה, ובלילה נדדה שנתאי לא מצאתי מנוח, על כן אמרתי אעברה נא ואראה הכנים דבריו אם לא?

הבה נפתח ראשון בדברי הש"ע (סימן ס"ו ס"ג) ונפתח דבריו יאירו לנו וז"ל: הקורא ק"ש מפסיק לקדיש ולקדושה ולברכו אפילו באמצע הפסוק עכ"ל

וביאר לן המג"א (שם ס"ק ה') דדבר זה נלמד מק"ו שאם פוסק ושואל מפני היראה, ומשיב מפני הכבוד דהוי לכבוד בשר ודם על אחת כמה וכמה מפני כבוד ה' ע"כ.

והנה כבר הורה לנו מרן הש"ע (בסימן ס"ו ס"א) דבאמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ואפילו באמצע הפסוק, חוץ מפסוק שמע ישראל ובשכמל"ו שלא יפסיק בהם כלל ע"כ.

אך לא הורה לנו מרן הב"י בשולחן הטהור היאך וכיצד עלינו לנהוג בין פסוק שמע לברוך שם כבוד מלכותו

לעולם ועד?

אך קרב נא וראה לשון מרן הב"י וז"ל: ומיהו מצאתי כתוב שבאמצע פסוק שמע ישראל אין להפסיק כלל שאין דבר גדול כקבלת עול מלכות שמים. ע"כ

והוסיף הב"י מדיליה וכתב ז"ל: דה"ה "לברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" דגם זה הוא מכלל היחוד, ומטעם זה אין להפסיק בין שמע ישראל - לבשכמל"ו עכ"ל הב"י

עד כאן צדק האיש, אך הראיתם ושם לכם למאי דפסק המשנה ברורה בביאור הלכה סימן ס"ו דהמניח תפילין דר"ת לאחר התפילה וקורא עמהם קריאת שמע - מותר להפסיק באמצע הפרק לשאול מפני הכבוד - וזאת מפני שאינו מתכווין בק"ש זו לצאת ידי חובה.

דברי המשנ"ב הללו זורחים בשלל אורות לאמר: שלא אמרו כן אלא כשקורא ק"ש שיוצא בו ידי חובתו ומקבל עליו עול מלכות שמים, אבל בק"ש כזה שאנו קוראים לפני הזמן ואין אנו יוצאים בו ידי חובה - מותר להפסיק לקדיש ולקדושה אפילו

אלינא דיפלופלא

באמצע פסוק "שמע ישראל".
ותנא דמסייע לן הוא מרא דכולא תלמודא הגרע"א בחידושי לאו"ח (סימן רע"ג) שכתב דאין יוצאים ידי חובת קידוש בתפילה, וזאת מפני שעתיד לקיים מצוות קידוש על היין והוי ליה כמתכווין כוונה הפכית שלא לצאת ידי חובה בתפילה.

ולימים פגעתי שוב באותו יהודי תלמיד חכם ונומיתי לו שטעמי ונימוקי עמי כנזכר, והינה האיש בראשו לאות הסכמה והדר הוא לכל חסידיו,

ומבינת תורתם של הוגי תבונות הללו נמצינו למדים דכך יאה הדין בקורא ק"ש בשחרית לצאת ידי חובה קודם תפילה בטרם יעבור זמן קריאת שמע ואח"כ חוזר לקרואה עם ברכותיה כדת וכדין כפי שכתב הש"ע (סימן ס"ב) רשאי להפסיק בק"ש השנייה אפילו באמצע פסוק ראשון לשאול מפני הכבוד להשיב שלום לכל אדם, ולענות קדיש וקדושה, שהרי אינו אלא כקורא בתורה, וכאילו נמצא עדין בבין הפרקים.

ולאחר כותבי כל זאת שבתאי וראיתי כי דברי מזוקקים שבעתיים דיעויין

איתא בגמרא (שבת דף כ"א:) שמצוות הדלקת נרות חנוכה "משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק" וביארה הגמרא בלשון ראשון "דאי לא אדליק מדליק" והיינו שלכתחילה יש להדליק "משתשקע החמה" ואם לא הדליק בזמן הזה, יכול להדליק עד "שתכלה רגל מן השוק".

ביאור הזמן "משתשקע החמה" שנוי במחלוקת ראשונים ותלמי במחלוקת כללית יותר בנוגע לזמן תחילת הלילה.

ידועה הסתירה בין הגמרא בשבת (דף ל"ד:) לגמרא בפסחים (דף צ"ד:) כי בשבת אמרו שמשתשקע החמה עד צאה"כ יש מהלך שלש רבעי מיל ובפסחים אמרו שאפשר ללכת בזמן הזה ארבעה מילין. וכן הקשו התוספות בשני המקומות.

ר"ת בספר הישר (חלק החידושים ס' רכ"א) תירץ שלשון "משתשקע החמה" כוונתו לשקיעת גלגל החמה באופק, והוא תחילת השקיעה ודין הזמן הזה כיום גמור ונמשכת השקיעה כדי מהלך ארבע מילים וקרוב לסופה והיינו בשלש רבעי מילים אחרונים, יש ספק אם כבר הגיע הלילה או לא והוא בין השמשות והוא מה שהגמרא קוראת "משתשקע החמה". וכן הביאו תוספות בשמו בשבת ובפסחים. בדבריו מבואר שיש להדליק נרות חנוכה בסוף השקיעה והיינו

בצאה"כ.

הרשב"א (שבת דף ל"ד: ד"ה ואזדו לטעמיהו) הביא גם כן שיטת ר"ת באופן שונה שיש שתי שקיעות, הראשונה, המוזכרת בפסחים, היא שקיעת גלגל החמה באופק ונכנסת לחלון הרקיע ושקיעה שניה כשהחמה עוברת מנגד החלון שברקיע והיא השקיעה שבמסכת שבת. מדבריו, (שם דף כ"א: ד"ה הא דאמרינן) נראה שדעתו שזמן הדלקת נר חנוכה למצוה הוא בתחילת שקיעה שניה. וכן דעת הר"ן (שם דף ט. בדפי הר"ף ד"ה מצותה).

בשו"ת מהר"ם אלשקר (ס' צ"ו) הביא שהגאונים פרשו הגמרא בשבת ש"משתשקע החמה" הוא משגלגל החמה התכסה באופק ושלש רבעי מיל אחר כך הוא צאה"כ. ואת הסתירה בין פסחים לשבת יישב שאפשר שרבי יוחנן חזר בו. והגר"א (יורה דעה ס' רס"ב אות ט' בליקוטים) תירץ שהגמרא בפסחים דיברה על צאת כל הכוכבים ואין לזה משמעות הלכתית. לשיטה זו, נראה פשוט שיש להדליק נרות חנוכה בזמן שקיעת גלגל החמה באופק.

יוצא שיש שלש שיטות לגבי זמן הדלקת נרות חנוכה והם דעת ר"ת שיש להדליק הנרות בסוף שקיעת החמה והיינו צאה"כ, דעת הרשב"א והר"ן שיש להדליק הנרות בתחילת שקיעה השניה והוא שלש רבעי מיל קודם צאה"כ ודעת מהר"ם אלשקר

בשם הגאונים שיש להדליק בזמן שקיעת גלגל החמה.

בביאור הגר"א בהלכות חנוכה (שם אות ב') פסק כרשב"א ור"ן להדליק בתחילת שקיעה שניה וכן הביא הביאור הלכה (שם ד"ה עד סוף שקיעתה).

אבל, בהלכות מילה (יורה דעה ס' רס"ב אות ט' בליקוטים) ובהלכות שבת (אורח חיים ס' רס"א אות י"א) דחה את דברי ר"ת והכריע מדעתו כשיטת הגאונים. ולפי זה, יש להדליק הנרות חנוכה בשקיעה. ונראה שסותר מה שכתב בהלכות חנוכה.

ר' ישראל משקלאוו, המסדר של ביאור הגר"א על או"ח כתב בהקדמתו שהגר"א כתב את ביאורו בכמה מהדורות והמהדורות האחרונות היו נקראים ליקוטים והוא חיבר את הליקוטים עם הביאור הראשון. וכדוגמא לזה נתן ס' רס"א.

כיון שבהלכות מילה לא נחלק הגר"א על ר"ת אלא בליקוטים, יש מקום לשער שבמהדורה הראשונה לא חלק על צאה"כ דר"ת ורק לאחר מכן נחלק עליו.

לפי זה, יש לומר שמה שכתב בהלכות חנוכה להדליק בתחילת שקיעה שניה הוא חלק מביאורו המקורי ופסק אז כדעת הרשב"א והר"ן. לאחר מכן בליקוטים חזר בו וחלק על כל שיטת ר"ת והעלה כדעת הגאונים.

על כן, נראה שביאור הגר"א שבס'

רס"א אינו אלא הרכבה של ביאור הגר"א הראשונים עם הליקוטים וכמו שהעיד ר' ישראל משקלאוו.

לכאורה, זאת היתה המהדורה הראשונה "מהא דפסחים וכו' כנ"ל בתוס' הנ"ל" ואחר כך מאריך לחלוק על קביעות ר"ת והתוספות ש"משתשקע" הוא סוף שקיעה "וכ"מ שהוזכר משתשקע החמה וכו' וע' ר"ן" והביא ראיה גם מדברי היראים רק שדחה מה שהקדים בין השמשות קודם השקיעה "וכ"כ בס' יראים וכו' שלשה לילה" והקשה עליו מתענית "אך עדיין צ"ע וכו' ודוחק גדול הוא" ובה החזיק כדעת הרשב"א והר"ן.

בליקוטים, חלק על כל שיטת ר"ת "אבל ליתא וכו' בה"ש גמור" והוכיח את דבריו "וז"ש בשבת שם וכו' ובירושלמי הנ"ל" ובדברי היראים הוסיף שלפי דבריו אין מקום לשאלות שהקשה עליו "ועמש"ל וכ"כ במרדכי כו' ולפ"ז ניחא הכל". ודבריו תואמים למה שכתב בליקוטים בהלכות מילה.

לפי זה, יוצא שאף על פי שבהלכות חנוכה כתב להדליק בתחילת שקיעה השניה, הגר"א חזר בו והכריע כדעת הגאונים ועל כן, לדעתו, יש להדליק את נרות חנוכה בשקיעת גלגל השמש. וכן נהגו תלמידיו בעקבותיו וכן המנהג הרווח אצל האשכנזים בארץ ישראל.

>>> המשך מעמ' קודם

בביאור הלכה סימן ס"א דהשיג על פסק הש"ע דפסק דאין לענות קדיש וקדושה באמצע בשכמל"ו, דהרי גם אם לא אמר בשכמל"ו אין מחזירין אותו והביא לכך שתי ראיות (א) מפסחים נ"ו בו מסופר דאנשי יריחו היו כורכין את שמע היינו שלא היו אומרים בשכמל"ו ולא מיחו בידם חכמים, (ב) מריש פרק שני דברכות שם נאמר: היה

קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כוון לבו יצא, ובודאי לא אמר בשכמל"ו.

מכל הלין מוכח להדיא דאמירת בשכמל"ו אינה מעכבת, ומהיכי תיתי שאין מפסיקין לה לקדיש ולקדושה.

ואנכי חזון הרבתי להוכיח זאת אף מדברי הרמב"ם (פ"א מהלכות ק"ש ה"ד)

וז"ל: ונהגו כל ישראל לומר בלחש בשכמל"ו. עכ"ל

אתה הראת לדעת דאמירת בשכמל"ו אינה מעיקרא דדינא, ובודאי שאין מחזירין על מנהג, ויתרה מזו דאם זה היה מעיקר הדין אין סברה לחלק שנאמרנה בלחש.

מסקנא דדינא: אם קורא ק"ש ומתכווין כוונה הפכית שלא לצאת

בה ידי חובה רשאי לענות קדיש וקדושה בין שמע - לבשכמל"ו, כך הוא לדעת מרן השו"ע, וכך יהא גם הדין גם בק"ש שאדם יוצא בה ידי חובה לדעת המשנה ברורה.

ניתן היה להאריך בענין זה, ואולי צריך היה להאריך, אך המערכת דרשה צמצום, ולכן אסיים כאן ועוד חזון למועד.

לטובה תורה שבכתב ותורה שבע"פ נשמרתו הטהורה:

בתרומה אחת!

077-449-3-559

מגנין ארץ

בבורו אור יזריח במקדש קודש / גיה נרות נחזה דולקים בקודש / השב כהנים למחלקותם וישרתך בקודש / זריד יקובצו חוות תענית מקדש קודש / טכס מצות נרות שבעה יערכו בקודש (אופן לשבת א חנוכה)

א. מרן הרב שטיינמן 1

במשנתה של תורה תשע"ז האריכו במאמר "ענינים שונים לחנוכה" (הובא גם בקובץ גליונות ש"ל באלו הימים ותמצאהו שם בעמ' המרכז) אות א' אם יש דין שואלין ודורשין בהלכות חנוכה יעו"ש. ומובא שם דברי הבן יהודע ערובין נד. על מאמר הגמ' רבא אמר עשה מועדים לתורה ופירש"י ענין קביעות עתים ופי' הבן יהודע שמזה נלמד ללמוד הלכות חג בחג והלכות חנוכה בחנוכה, והוסיף שע"י שלומד הלכות בעתם חשיב לימודו הלכה למעשה ועי"ז יתייסדו בלבם ולא ישכחם.

ועל זה נוסף מדברי רבן של ישראל בעל האילת השחר (יא"צ כ"ד כסלו) יהיו הדברים לע"נ: "שאלתי ממו"ר זצוק"ל האם לימוד הלכות חנוכה קודם חנוכה באמצע הסדר הוי ביטול תורה "באיכות", וכגון שדרכו ללמוד בסדר בבא קמא וילמד עתה תחת זה הלכות חנוכה. ואמר לי בתמיהה: וכי אם לומד בבא קמא ועתה לומד בבא מציעא זה ביטול באיכות? גם זה תורה ואף את זה צריך ללמוד. הרי צריך לדעת הלכות חנוכה, והוסיף שזה נקרא הלכות חג בחג" (אורות אילת השחר).

ב. מרן הרב שטיינמן 2

יש לדון בדברי מרן רה"י הג"ל אם לימוד הלכות אכן שוה באיכותו ללימוד עיוני או שהלימוד העיוני איכותי יותר. דהנה יש בגמ' (ריש מגילה) אם מבטלין תורה בשביל קריאת מגילה ולכא"ל הלא גם זה תורה ובשו"ת בית אפרים (מרגליות, או"ח סז) דן בזה שאולי יש בזה ביטול תורה באיכות, ובתו"ד מביא שמי שיש לו לב לעסוק במשנה ותלמוד ועוסק במקרא מבטל ממשנה ותלמוד אינו מקבל שכר כלל ויוצא שכרו בהפסדו, כי זה ביטול תורה באיכות.

ומביא ראייה מהגמ' בב"מ לג. ת"ר העוסקין במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שכר גמרא אין לך מדה גדולה מזו ע"ש הרי שהיה הו"א שאפילו המפסיק מגמרא למשנה יש בזה ביטול תורה וקמ"ל שנוטלין עליה שכר. ומדברי מרן האיה"ש רואים שפסקי הלכות אינן ביטול תורה, אמנם הוא דימה א"ז לעובר מב"ק

לב"מ מ"מ כך פסק לשואל.

ובשו"ת אבני נזר או"ח סי' תקיז חלק ע"ז מכל וכל וכ' "ובגוף הדברים שכתב בשם הבית אפרים לא אאמין שיצאו הדברים האלו מפי אותו צדיק שלא יקיים ת"ת במקרא מגילה דא"כ בחינם טרחו חז"ל בעלי הש"ס והמדרש שפרשו כל דברי המגילה ודרשו בה דרשות, ולפי דבריו היו כל יגיעם לריק ח"ו, וכו' ומי התיר להם זה לבטל מד"ת ולעשות מדרש ומגילת אסתר א"ו מגילת אסתר תורה וכו' ע"ש.

ואפשר שהוא חולק על כל הענין של ביטול תורה באיכות וכמו שמשמע קצת מדברי מרן רה"י.

כך או כך יה"ר שיתן ד' חלקנו בתורתו אמן.

ג. מגדיל או מגדול

יש לדון אם אומרים בברהמ"ז בחנוכה 'מגדיל' ישועות מלכו או 'מגדול'.

במחזור ויטרי כ' לומר 'מגדול' בכל השנה, וכן ברמב"ם בנוסח הברכות והתפלות כ' מגדול. ובסידור ר"י ובפירוש רבי אליהו מלונדר"ש (לונדון) מבעלי התוספות על ברכות (פ"ז) שעתה בעוונותינו שאַפֶּס מִאֲחַז פִּנִי כִסֵּא' אומרים מגדיל תמיד כדי לבקש רחמים שנגיע למגדול.

ובאבודרהם מצאנו החילוק בין שבת ויו"ט לימות השנה וכמהנהגנו. ומבאר כי השבת הוא מלך גדול ולכן אומרים תנועה גדולה 'מגדול' בחולם מלא. ומגדיל הוא בחיריק חסר, 'מגדִל' (ומובא בשם המקובלים שהכוונה דמלך גדול הוא ביום של עלייה לספירת המלכות, וא"כ גם חנוכה, ודי בה). ועוד שמגדיל הוא בתהלים ועדיין לא היה דוד מלך ומגדול הוא בנביאים (ש"ב) וכבר היה מלך.

ובשל"ה פ' נח כתב שהטעם כי נביאים מעלה על הכתובים ושבת ויו"ט ור"ח הם זמנים המורים על רוממות ישראל. ובעיון תפילה מביא מהגר"א שבשבת אומרים מגדול כי אין קוראים כתובים בשבת (גמ' שבת קטז) אלא שלפי"ז ביו"ט ור"ח אומרים מגדיל.

המ"ב פסוק (קפט, ה) ע"פ א"ר

שאומרים מגדול בשבת יו"ט ור"ח. ואולי עפי"ז יש בסידורים הכלל שאומרים מגדול ביום שמתפללים מוסף.

ובבן איש חי (חוקת שנה א יט) הוסיף סעודת פורים. ובכה"ח הוסיף סעודת חתן וסיום מסכת, ושמתעי זה מכבר ממו"ר הג"ר מיכאל ולדמן שליט"א בארוכה על ענין מגדול בסיום מסכת.

ד. עוד בענין הנ"ל

ובתשובות משנה שכיר (טייכטל) סי' רכ, מאריך שגם בחנוכה יש לומר מגדול, ע"פ הזהר מאי אינון מועדי ה' וכו' תלת אחרינין ר"ח חנוכה ופורים והיינו שהשוו את חנוכה ופורים לר"ח, ומקיש מזה להנ"ל. וכן לטעם השל"ה שזה מראה על רוממות ישראל גם חנוכה ופורים בכלל.

ובקובץ אור ישראל (מונסי, כט, שנה ח, א) יש מאמר מהרב יהושע מונשיין ז"ל שמוכיח שא"א לבנות הלכות חדשות שאינן מוזכרות בפוסקים מדיוקים בזהר.

(ומחדד זאת בדוגמאות דלהלן: א. ט"ו בשבת הוקש לראש השנה, וא"כ גם בו נאמר מגדול? ב. ט"ו באב הוקש ליוה"כ, והאוכל ביה"כ מן הסתם עליון לומר מגדול, ואף האוכל בט"ו באב כן? ג. האוכל בט"ו באב גם יאמר מגדול כי הוא נקרא מועד? ד. א"י בשה"ק שעשרת ימי תשובה הם כחיה"מ (תוצאות חיים) וא"כ גם בהם נאמר מגדול. ה. (ד"ע) וכך גם להרמב"ן שימי הספירה הם כחיה"מ שבין פסח לשבועות נאמר מגדול, בד בבד עם מנהגי אבילות?)

מהר"י צאלח בספר עץ חיים ח"א דף קסח: כ' שבחנוכה ופורים אומרים מגדול, ואכן יש תימנים רבים הנוהגים כדבריו, אך יש תימנים שאומרים רק בימים שיש בהם מוסף וכפי שפסק מהר"ד משריקי בס' שתילי זיתים (קפט, ה). (אשרינו שיש במקומו רבים כ"כ מעדה זו שנוכל לשאול למנהגם על ימין ועל שמאל, ושמו אף נזכה בשל כך למעט זלביה).

ה. חנוכה געלט

מרן שה"ת מעודד ללמוד בימים אלו הלכות שביעית. ומה נעשה כדי לשלבם בהלכות חנוכה? נעשה כך:

הרמב"ם פ"ט, מתנו"ע ה"ב כ' וכן

א. מרן הרב שטיינמן 1 ב. מרן הרב שטיינמן 2 ג. מגדיל או מגדול ד. עוד בענין הנ"ל ה. חנוכה געלט ו. עוד חנוכה געלט

מעמידין גבאין שלוקחין בכל יום ויום מכל חצר וחצר פת ומיני מאכל או פירות או מעות ממי שמתנדב' וכו' וכו' הגאון הרוגאטשובי בצפנת פענח שם שצ"ל שהתקינו כן בשביעית כדי שיוכלו לקבל גם מהחשודים על השביעית.

וזה ע"פ הרמב"ם שמיטה ויובל ח, כ שגבאי קופה בשביעית לא יהיו מדקדיקין בחצרות של אוכלין שביעית ואם נתנו להן פת מותרת ואין חוששין לה שמא מספיחי שביעית הוא שלא נחשדו ישראל להיות נותנין אלא או מעות שביעית או ביצים הנלקחות בדמי שביעית, ע"כ.

וכ' הצ"פ שא"כ מחנוכה ואילך (של שמינית) אפשר לקחת גם מעות כי כבר אין חשש שביעית ע"פ הרמב"ם שמיטה ויובל ד ו: ועד מתי אסורין ספיחי שביעית במוצאי שביעית מר"ה ועד חנוכה ומחנוכה ואילך הן מותרין. ומסיים: וזה סמך למנהגנו שמקבלים מעות חנוכה פי' להראות שמזמן זה אפשר לקחת מעות מכולם כל השנים.

ו. עוד חנוכה געלט

בס' יוסיפון (רביעי פרק כ) מסופר שכל השלל שלקחו בנצחון האויבים חילקו לעניים ומתתיהו ובניו לא לקחו לעצמם, ואולי זה מקור לחלק צדקה בחנוכה.

ובספר מקדש מלך הובאו דבריו באגרא דפירקא (אות שו) שיש סגולה להחזיק לומדי תורה בחנוכה לתקן עוון נשג"ז גם מגלגלים קודמים ואכן הוא ענין לחנוכה וכדאי סנהדרין פב. כי אתא רב דימי אמר בית דינו של חשמונאי גזרו: הבא על הנכרית חייב עליה וכו' משום נשג"ז ע"ש.

אוצו נא אחי והחזיקו תורה ולומדיה לשמה בכלל מאורות.

חנוכה גאלט

פרפראות לחנוכה בהלכה ואגדה

רמזי חנוכה

חנוכה יכול לחול לעיתים בפרשת וישב, ובד"כ בפרשת מקץ. וזה נרמז במילים 'וישב' מקץ: ו' היא האות ה-6 בא"ב, ו' היא האות ה-10, ש' היא האות ה-21, ב' היא האות ה-2, מ' היא האות ה-13, ק' היא האות ה-19, צ' היא האות ה-18. סך הכל- 89 כמניין חנוכה. "הר"ר רפאל מגיד שליט"א].

גם הבן איש חי מביא את החשבון הזה במניין של ספירת העומר שהם 49 יום. ע' - היא האות ה-16 מ' - האות ה-13 ר' - האות ה-20 **וביחד הם 49.**

ויהי אור

בתחילת פרשת בראשית נאמר: **בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ הָיְתָה תוֹהוּ וָבֹהוּ וְחָשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. המילה הכ"ה בתורה היא **אור**. וזה רמז לחנוכה החל בכ"ה בחודש.**

ופלא שסופי התיבות של "ויאמר אלקים יהי" בגימ' כמנין נ"ה. היינו נר חנוכה. ואף המילה 'יהי' מהפסוק יהי אור היא גימטריא עשרים וחמש.

כמו כן מדליקין שמונת ימי חנוכה, ראשי תיבות משי"ח. ובפרשת וישב הזכרה לידת פרץ, שהוא אבי משפחת בית דוד, בית שעל ידו תצמח גאולה ישראל. [הגדתי היום]

לא תסור ימין ושמאל

על פי התורה אָשֶׁר יִרְוֶךָ וְעַל הַמִּשְׁפָּט אָשֶׁר יֵאמְרוּ לָךְ תַּעֲשֶׂה לֹא תִסֹּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָךְ יָמִין וּשְׂמֹאל (דברים י"ז, י"א)

אמר על כך רבי **אהרן מנחם מנדל מראדזמין** זצ"ל בדרך רמז, כי נרמז כאן ענין מצות הדלקת נר חנוכה. והוא על פי מה שאומרת הגמרא במסכת שבת (דף כ"ב): 'להניח נר חנוכה משמאל, כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין'.

ועל זה נרמז בפסוק: "אשר יגידו לך ימין ושמאל" היינו שלא תסור ממצוות נר חנוכה שהיא מצוה אחת מימין ומצוה אחת משמאל. מצות נר

חנוכה מימין ומצוות מזוזה משמאל.

ויחננו בחשמנה

ימים הללו נקראים ימי החנוכה, רומזים בכך שחנוכה אותיות חנו-כ"ה. שישראל חנו בכ"ה בכסלו ממלחמתם ביוונים.

ויש בזה רמז נפלא מהתורה לחנוכה. בפרשת המסעות (במדבר לג, כ"ט) נאמר: **"וַיִּסְעוּ מִמִּתְקָה וַיַּחֲנֶנוּ בְּחַשְׁמֹנָה"**, שכן החניה הכ"ה שבמסעות בני ישראל היתה ב'חשמנה'. וזהו רמז שבכ"ה בכסלו חנו החשמונאים. (רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל)

2025

ברוב החומשים המוכרים לנו, מופיע בסוף כל פרשה מנין **פסוקי הפרשה**. מקור הספירה אינו ברור וי"א שזה מאחד הראשונים. אך בפרשת מקץ מופיעה בחלק מן החומשים ספירה מיוחדת נוספת שאינה נמצאת בשאר הפרשות, והיא ספירה של **מספר התיבות** בפרשת מקץ, שמספרן מגיע לאלפיים עשרים וחמש.

רבים תהו על ספירה זו מה טיבה ומה משמעותה? ואמרו בזה שהמספר קשור לחנוכה, ובשים לב לעובדה ששבת מקץ חלה כמעט תמיד בחנוכה, ולעיתים רחוקות שבת מקץ חלה במוצאי את חנוכה. ומפרשים את מספר התיבות כן, נ"ד בגימטריה 250 ושמונה נרות הם כפול 8 ס"ה 2000. והמספר עשרים וחמש הוא כנגד כ"ה בכסלו, התאריך של חנוכה. כלומר בכ"ה בכסלו תחלו בהדלקת שמונה נרות. [הגדתי היום].

רמז לג' ברכות של הדלקת נר חנוכה

על השלושה ברכות של הדלקת נר חנוכה מובא בשם הגאון ר' **יצחק מוולאזין** זצ"ל מהכתוב (במדבר כ"א, ח) **"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ שְׁרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל גֵּס וְהָיָה כָּל הַנְּשִׂיף וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי: "עֲשֵׂה לָךְ שֵׁרָף - להדליק נר שלחנוכה. "ושים אותו על נס" - על הנסים. "וראה אותו וחי" - שהחינו וקיימנו.**

להרבות בסעודה

בש"ע (או"ח תר"ע) מביא הרמ"א: 'יש אומרים שיש קצת מצוה בריבוי

הסעודות שמרבים בחנוכה, משום שבאותם הימים היתה חנוכת המזבח! רמז לכך, שחנוכה חל בפרשה בה נאמר: "וטבוח טבח והכן". וה'מרדכי' מביא רמז לזה כי "וטבוח טבח **והכן**". והכן עם הח' שלפניו, הן אותיות חנוכה. שבחנוכה מצווה לעשות סעודה.

חנוכה רמזו בתורה

בספר 'מטבע שטבעו חכמים' הביא, שבחשבון השנים, נס חנוכה היה בשנת ג' אלפים תרכ"ב, ואם נמנה את הפסוקים מסוף התורה למפרע, נמצא שהפסוק במנין ג' אלפים תרכ"ב הוא הפסוק: "ועשית מנורת זהב טהור".

רמז לשלושת הגזירות

במגילת אנטיוכוס מובא שהיוונים גזרו שלש גזירות על ישראל. חודש מילה שבת. ואף אנו רומזים זאת בחנוכה. כנגד חודש, תמיד יחול ראש חודש בחנוכה. כנגד שבת, תמיד יש בחנוכה שבת. וכנגד שמונה ימי מילה, שמונת ימי החנוכה.

כאן צריך להאריך

נוסח תפילת ההודאה ב'על הנסים' של פורים, 'בימי מרדכי ואסתר' קצר הרבה משל חנוכה, 'בימי מתתיהו'. שכן בפורים הגזירה היתה פשוטה בתכלית, 'להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים'. אבל היוונים עשו מעשיהם דרך הסתרה, שכביכול רצו טובת ישראל ולכדו ברשתם הרבה מתיונים, לכן האריך בשבח ובהודאה לה' על שהצילנו מידיהם... (רש"ד הירש פירוש התפילה).

לפלפולי

דרך עליה

כיצד יתכן שבד' ימים ראשונים ידליקו א' ב' ג' ד' נרות דרך מוסיף והולך, ומיום חמישי ואילך ידליקו ד' ג' ב' א' דרך ירידה? אלא שכמשיח יגיע בקרוב ממש יפסקו הלכה כבית שמאי, כמבואר בסידור הגר"א (בברכת "ויצא אור") ולכן משיח יגיע ביום רביעי אז מיום חמישי ואילך יעשו כמו בית שמאי וידליקו פוחת והולך.

(הגר"א דינר שליט"א)

אשו משום חציו

איך יכול להיות שאדם מדליק נר חנוכה ולא יצא בשעת ההדלקה אבל עשר דקות לאחר מכן יצא? הדליק נרות ארוכים, ועכשיו הלהבה היא למעלה מעשרים אמה, ולא יצא ידי הדלקה ולאחר עשר דקות הנרות מתמעטים והלהבות יורדות למטה מעשרים ויצא מכיוון שאישו משום חציו הן נחשב שעכשו מדליק למטה מעשרים.

(שו"ת דברי יציב)

יחזור ויתפלל

מתי צריכים לחזור על תפילת שמונה עשרה בגלל ששכח "על הנסים"? אם לא התפלל מנחה בערב חנוכה, ובליילה צריך להתפלל פעמיים מעריב אם לא אמר "על הנסים" בראשון ורק בשני הזכיר "על הנסים" הרי משמע שרוצה לצאת בראשון משום תשלומין של מנחה של ערב חנוכה והשני לשם חובה וזה א"א וצריך לחזור ולהתפלל שמונה עשרה פעם שלישית לשם תשלומין

(מהגר"א גניחובסקי זצ"ל עפ"י שו"ע סימן קח' סעיף י' משנ"ב ס"ק כט' לענין שכח הבדלה בשמונה עשרה הראשון עיי"ש)

מחצית השעה

האם ייתכן שהדליק שמן שדולק רק 25 דקות ויצא ידי חובה? מניח טיט ושאר דברים צוננים מתחת לשמן ובכך מקררו, ודולק יותר זמן ומגיע למחצית השעה וכיון שדולק חצי שעה לפחות יוצא ידי חובה.

(חשוקי חמד עמ' שיח' בשם ר' עזרא יצחייק)

מה עדיף

מה עדיף למי שבכלא ויש לו זמן או להדלקת נרות או למקום נקי לומר על הנסים והלל? ר' שלמה קלוגר [חכמת שלמה תרפג א] כתב שעדיף על הנסים והלל שזה עיקר החנוכה ולכאורה קשה כי לא נאמר למכור כסותו רק לעניין הדלקת הנר ולא לעניין הלל והודאה? ואולי זה לא קשה כי כיון שזה לא דבר שכיח שלא יוכל לומר על הנסים והודאה לכן לא כתבוהו אבל שיהיה חסר לו ממון לנר יותר שכיח.

(חשוקי חמד עמ' קנ')

הנאה מניגון

נר חנוכה שמנגן כשמדליקין אותו האם מותר להשתמש בו הרי לכאורה נהנה מנרות חנוכה? "אין לנו רשות להשתמש בהן" דוקא השתמשות אסור אבל הנאה מותר כיון שאין הנר איסור הנאה כמו ערלה וכלאי הכרם ורק אסור לעשות מעשה כי מעשה הוא השתמשות וכן בשער הציון כתב שמותר לילך לאור הנר שלא ישל דלא מקרי תשמיש.

(חשוקי חמד עמ' קנה)

מתנות עניים

ב' עניים לפנינו: אחד רוצה שמן לצורך חנוכה ואחד לצורך אכילה, למי יתן? לעני שרוצה להדליק נר חנוכה כיון שיברך עליו וגם מחויב למכור כסות עבור זה ועוד פירסום הנר ועוד העני שיש לו פת צריך מכור כסותו לקנות נר חנוכה וכ"ש שאם צריך לנר שבת שקודם וצ"ע.

(חשוקי חמד עמ' קסד)

פרסומי ניסא

הדליק חנוכיה המוחזקת ביד של בובה שעווה הנראית כמו אדם ממש, האם יצא? יש מקום לומר שלא יצא כיון שנראה שאוחזה בידו כי לא יודעים שזה בובה ואז לא ידעו שהוא למצוה ואין פה פירסומי ניסא. ומצד שני אם יתבונן טוב יראה שזה בובה ולא אדם ולכן כיון שמונח יוצא ואע"פ שהרחוקים לא יודעים שזו בובה, לא צריך להיות אחראים על אלו ובכל זאת צ"ע.

(חשוקי חמד עמ' קס)

השוכח שהחיינו

בשו"ע (סימן תרע"ו) נפסק שאם שכח לברך 'שהחיינו' יברך רק למחרת בזמן ההדלקה דלכתחילה סמכו ברכה זו דווקא בזמן ההדלקה. אבל בהמשך בס"ק ד' כתוב שאם שכח כל הברכות יברך "על הניסים" ושהחיינו" אף שכבר הדליק, מדוע מברך שהחיינו שיחכה למחר לסמוך אותו להדלקה? מתרץ מרן הגר"ח"ק ב"שונה הלכות" שמתו שמברכין גם על הניסים אגב זה יכול לברך שהחיינו אמנם ששכח רק שהחיינו יחכה למחר.

הניחו למעלה מכ

כיצד יתכן ומעיקר הדין חייב אדם להניח את הנרות מעל כ' אמה ויצא ידי חובה? שאין לו פתח לרה"ר ומבפנים גבוה כ' אמה ולגבי חוץ

החלון נמצא פחות מכ' אמה.

(חשוקי חמד).

מזוזה משמאל

כיצד יתכן שחלק מהימים מניח אדם את החנוכיה בצד ימין של הדלת וחלק בצד שמאל? שגר בחו"ל עד ל' יום אינו חייב במזוזה ומניח בימין ואם באמצע החנוכה עבר ל' יום נתחייב במזוזה וכשיש מזוזה מניח בשמאל.

(הגאון הגדול ר"י זילברשטיין שליט"א)

פך אחד

מדוע לא כתשו מיד זיתים אלא רק לאחר שמונה ימים? תירוץ רבים נאמרו: הבית יוסף תירץ: משום שכל ישראל היו בחזקת טמאי מתים, ואינן יכולים להיטהר אלא לאחר שבעה ימים, וביום השמיני כתשו זיתים. ובשם הר"ן כתבו שלא היה להם שמן טהור אלא במקום הרחוק מהלך ארבעה ימים מירושלים, והוצרכו ח' ימים להליכה וחזרה טעם נוסף כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"א ס' קפב) בשם האור זרוע (ח"ב ס' שכא) כיון שהיו עסוקים שבעה ימים בבנין המזבח וכלי השרת.

ימי החנוכה בחו"ל

לכא"ל קשה: למה לא עושים בחו"ל תשעת ימי חנוכה משום ספיקא דיומא כמו שעושים בכל הימים טובים - יום שני של גלויות? (א) היות וחנוכה רק מדרבנן לא רצו להטריח. (ב) לרמז שרצו לבטל את המילה שהיא 8 ימים. (ג) כדי שידעו כמה ימים היה הנס {פר"ח סימן תר"ע}.

כ"א התירוצים לקושיית הבית יוסף

כיון שמצאו פך שמן אחד, מדוע מודים על שמונה ימים הנס 8 ימים ולא שבעה ימים הרי יום אחד לא היה בו שום נס?

1) בית יוסף - חילקו את השמן לשמיניות.

2) בית יוסף - מיד ששפכו את השמן כבר התמלא הפך מחדש.

3) בית יוסף - בבוקר ראו שהמנורה נשארה מלאה בשמן.

4) מהר"ל, הגר"ח מבריסק - כל יום דלק שמינית. {והגר"ח הגיע למסקנה זו מהקושיה הבאה: האם מותר להדליק נרות המנורה משמן של נס, הרי זה לא שמן העשוי מזיתים, ואם כן זה פסול להדלקה? וכמו שכתב הרד"ק שהשמן של אלישע היה פטור ממעשרות. אלא

שחייבים לומר שאכן השמן לא התרבה, אלא שנתעצם כח השמן שדלק בלי להיגמר}

5) פרי חדש - יום אחד חוגגים זכר לנס הנצחון.

6) מאירי, האשכול - עצם מציאת פך שמן טהור היה בו נס.

7) האשכול (שאלות דר' אחא פרשת וישלח) - לא היה מספיק שמן אפילו ליום אחד. הר"י פיק והנצי"ב מוולוז'ין - נחלקו בגירסת השאלות האם גורסים ולא היה בה להדליק אלא יום אחד או אפילו יום אחד, ולגירסת אפילו נופלת השאלה מאליה שגם ביום הראשון לא היה השמן מספיק ליום אחד שלם.

8) ר' ירוחם (הכמה ומוסר ח"ב ס' ס"א) הסבא מקלם, החת"ס, רבי לייב חסמן, רבי משה פיינשטיין ועוד - קבעו יום נוסף ללמד שאף ששמן דולק זהו נס בפני עצמו. ללמדנו שיש להודות אף על ניסים טבעיים שאנו מורגלים בהם יום יום.

9) חתם סופר - הדליקו את הנרות בחוץ "בחצרות קדשך" והרי בחוץ יש רוח וכלה השמן יותר מהר, אעפ"כ הספיק ליום שלם הרי שאף ביום הראשון היה נס.

10) חתם סופר - בשנה של הנס היה כסלו חסר נמצא שהיום האחרון של חנוכה היה ב' טבת, ורצו שכל שנה ושנה סוף חנוכה יהיה גם בתאריך זה כדכתיב בחג המצות עד יום האחד ועשרים לחודש בערב והיות ויש שנים שכסלו מלא לא רצו לתקן פעמים 7 ופעמים 8 והוצרכו לתקן 8 ימים כל השנים.

11) חתם סופר - הנרות דלקו שמונת ימים ברציפות גם בימים, וא"כ היה צריך נס גם ביום.

12) המהר"ל, בית הלוי - עשו את הפתילות דקות שמינית מהרגיל. (קשה הרי א"כ איזה יש כאן זהו טבע גמור, ותירץ הבית הלוי - שהפתילות האירו כאילו היו עבות)

13) הב"ח - חוגגים גם את היום הראשון זכר לחנוכה המשכן שסיימו את בנייתו בכה' בכסלו.

14) שלטי גיבורים וכן הב"ח - היום הראשון חוגגים זכר לחנוכה בית חשמונאי שהיוונים ביטלו את עבודת בית המקדש, ובכה' בכסלו חזרה.

15) הט"ז - בוהר כתוב שאין הקב"ה עושה נס אלא על דבר שקיים כבר בעולם, שאין הברכה

שורה על כלי ריק. נמצא שהיה נס שלא כלתה השמן לגמרי ביום הראשון והייתה אפשרות שהברכה תחול לשבעה ימים נוספים. (ועל זה יש את המשל היפה של הגאון מפלוצק: אדם שנשדד על ידי אינשי דלא מעלי, וגנבו ממנו 7 שקי זהב מתוך 8, כי את השמיני לא ראו. הסוחר חזר לעיר וגדר נדר לה' שאם יצליח להחזיר את כספו יעשר מהם 10% לגבאי הצדקה של העיר... שכן שכירי חרב בכספו הנשאר והצליח לתפוס את הגנבים ולהחזיר את הוננו, הספק שלו היה האם צריך לעשר 10% מתוך השקים המושבים או מתוך 8 השקים, שהרי רק בזכות השמיני זכה להחזיר את כספו על ידי השכירי חרב ששכר... הלכו לרב והרב פסק שצריך לעשר גם השמיני כי בלעדיו לא היה מקבל כלום. כנ"ל בחנוכה זכות הפך שמצאו הצליחו להדליק גם לשאר הימים כי חייבים משהו בכדי שהברכה תחול).

16) שו"ת שואל ומשיב (יורה דעה סימן קמ"א סעיף ח') - נפסק בהלכה שאסור לעשות כתבנית המנורה אפילו משאר מתכות ואפילו בלא גביעים וכפתורים. ואם היינו חוגגים שבעה ימים היו אנשים נכשלים ועושים חנוכיות כתבנית המנורה ועוברים על שו"ע מפורש לכן הוסיפו חז"ל עוד יום.

17) שלטי הגיבורים בשם בעל העיתים - כנגד 8 מצות מילה, שבע ימים הם כנגד שבעה ימי שבת שרצו לבטל והשמיני כנגד מילה שגם רצו לבטלה.

18) מגילת תענית פרק ט' - החשמונאים פינו את ההיכל וטיהרו את המקדש במשך שמונה ימים עד כ"ה בכסלו ולזכר זה עשו שמונה ימים.

19) כנגד שמונה ניסים ונפלאות: 1. רבת את ריבם. 2. דנת את דינם. 3. נקמת את נקמתם. 4. מסרת גיבורים ביד חלשים. 5. ורבים ביד מעטים. 6. וטמאים ביד טהורים. 7. ורשעים ביד צדיקים. 8. וזדים ביד עוסקי תורתך.

20) השמן שמצאו בחותמו של הכ"ג היה ישן נושן ושמן זית ישן מאבד את תכונת הבעירה שלו וא"כ גם ביום הראשון היה נס כי באופן טבעי שמן ישן כ"כ לא יכול לדלוק והנס היה שגם ביום הראשון הוא נדלק.

21) כשמצאו את הפך משמן זית זך, והיה מוכן לחבית כה"ג שעליו להביא בכל יום, והרי לחבית כה"ג אין חיוב להביא שמן זית זך, אך הוא הידר בדווקא לקחת משמן זית זך, ונמצא שהנס היה שהכהן הגדול הידר והכין צלוחית של שמן זית זך.

מהי ריקנות?

"והבור ריק אין בו מים", אחז"ל: "אבל נחשים ועקרבים יש בו". הקשה מו"ר הג"ר גדליה אייזמן זצ"ל: אם יש בו נחשים ועקרבים, א"כ הוא לא ריק? שאלה דומה נשאלת עמ"ש "אפילו ריקנים שבהם, מלאים מצוות כרימון", הרי אם מלאים הם במצוות, מדוע הם מוגדרים כ"ריקנים"? הרי"ז תרתי דסתרתי!?

ותירץ מו"ר שהכלל בזה הוא: כל דבר שהוא ריק מהתוכן שהיה אמור למלא אותו, גם אם הוא מלא בדברים אחרים, הוא נחשב לריק. לכן הבור שהיה אמור להיות מלא במים, נחשב לריק כאשר במקום מים שורצים בו נחשים ועקרבים. ה"ה באשר לריקנים שבישראל, הם קרויים "ריקנים" עקב העובדה שהם אינם מלאים בתוכן שיועד להם - תורה וחיי תורה. גם אם הם מקיימים מצוות לרוב, אין זה אומר שהם אכן מלאים במה שהיו צריכים להיות מלאים בו!

מי מאתנו רוצה שייקרא "ריק"?! לכן נאזור חלצינו למלא את אוצר חיינו בהגשמת מטרת בואנו

לעולם, ולא ניתן למילויים זרים לרוקן אותנו ע"י שנתמלא בהם.

גב. הגר"מ פיינשטיין זצ"ל נשאל, האם יש לברך על פרופסור אינשטיין את הברכה שבה מברכים את חכמי הגויים. תשובתו היתה שאין לברך, לפי שכיחודי מוחו היה אמור להיות מלא בתורה.

תפילת התמיד

על הפסוק "וירא אדוני כי ה' אתו", אומר רש"י: "שם שמים שגור בפיו". במדרש מפורש הענין יותר: "מלחש ונכנס מלחש ויוצא, הוה אמר ליה (=היה אומר לו) מזוג רותחין והיו רותחין, פושרין והיו פושרין". כלומר, אומר הגר"ש פינקוס זצ"ל בסיפרו "תפארת שמשון", כל מה שהיה יוסף עושה, היה נושא בשעת מעשה תפילה להקב"ה זאת אומרת שהוא היה חי כל הזמן עם הקב"ה.

למעשה זהו יסוד גדול בענין התפילה. עלינו לדעת שאין התפילה מוגבלת לג' פעמים ביום בלבד, אלא היא היסוד והצביון של צורת חיי היהודי. דהיינו לחיות את כל רגע מחיינו עם הקב"ה. כמפורש בפסוק (דברים ז, ד) "ומי גוי

גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו". זהו עיקר צורת היהודי - לחיות בקירבה תמידית להקב"ה! לפנות אליו לעזרה בכל דבר גדול או קטן. וכן אפילו לשוחח עמו בכל ענין.

זוהי משמעות דברי הפסוק "כי ה' עמו", ממש כמו ילד קטן ההולך עם אביו במקום חשוך, הוא אווז חזק ביד אביו ואינו נפרד ממנו אפילו לא לרגע קט, כדי לחוש תחושת בטחון. לאור זה אך טבעי הוא מה שנאמר בהמשך הפסוק הנ"ל: "וכל אשר הוא עושה, ה' מצליח בידו". ע"י הפנייה התמידית אל הקב"ה, ה' היה עמו והצליח את דרכו.

כך צריכה להיות דרכו של כל איש בישראל, להיות עם הקב"ה בכל עת, ואז ה' יהיה עמנו ויצליח את דרכנו.

מלחמת הגוף עם הנשמה

על אחת הדרכים שבה נקנה התואר הנעלה "בן עלייה", עמד מורנו ורבנו מרן הרב א"א מישקובסקי זצ"ל, ויאם הדברים למי שאמרם. בפרשתנו אנו מוצאים פעמיים את המלים "ישא את ראשך", במובן הפוך זה מזה.

אצל שר המשקים נאמר "ישא פרעה את ראשך והשיבך על כנך", ואילו בפתרון חלום שר האופים נאמר "ישא פרעה את ראשך מעליך ותלה אותך על עץ".

ביאר מו"ר שאמנם משמעות נשיאות ראש, היא הגבהת הראש ונשיאתו כלפי מעלה, אך יש בזה שני דרכים. כל זמן שהראש מחובר לגוף ונישא כלפי מעלה, זה מציינ את דרך העליה מתוך שאיפה והשתוקקות להתרומם ולרומם את כל הגוף, יחד עם הראש. אבל כאשר הראש נישא מעליו, ומתנתק משאר חלקי הגוף, והגוף נשאר כמו שהיה משמעות הדבר היא שתאוות הגוף הן המכתיבות את תוכן החיים. זוהי תלייה, זהו מוות!

זהו איפוא המאפיין את בן העלייה, שהראש המבטא את החלק הרוחני של האדם, ומכיל את הנשמה ושכל התורה, הוא המוביל. מכאן השם - "בן עלייה". משא"כ הרוצה להתעלות, אך משאיר את הגוף מחובר, דהיינו שהוא אינו מתנתק מרצונותיו עם מגמות התאוה, זוהי "תליה" ומשמעותה מוות רוחני.

|| שלא אז

הרב יצחק נון

שלושים סרבלים נושאים מוטות ברזל ארוכים הופיעו בשעת בוקר מוקדמת במרכז העיירה הפסטורלית "חלם", בטרם ביקשו רשות מאיש החלו הם להניח על הארץ את המוטות, בסדר מופתי שיצר כעין שביל צר שלרוחבו הניחו מוטות קצרים בהפרשים שווים, העוברים ושבים שהתעניינו קיבלו את התשובה הלקונית: "אנו פועלים פשוטים שמבצעים את הפקודות שמונחות עלינו, איננו יודעים מהי מטרתם וגם אין זה מעניינינו".

תוהים למעשי הפועלים הזרים, המשיכו החלמאים בשגרת יומם הצפופה עד שנשכח הדבר מליבם.

רעש מחריש אזנים נשמע מכיוון מזרח, החלמאים רצו כאיש אחד, גברים נשים וטף, לראות מהו מקור הרעש הנוראי, כשהגיעו לפסים המוזרים שפשפו עיניהם

בתדהמה, עשרות עגלות נסעו צפופות, מכח פלאי, כאילו סוסיהם פרשו לפנסיה מוקדמת באמצע הדרך. לא הספיק אי מי להוציא הגה מפיו וכבר העגלות נעלמו כאילו לא היו.

שבוע חלף ובדיוק באותה שעה הסיטואציה שבה על עצמה, רעש עצום, אנשי העיירה רצים ושוב עגלות ללא סוסים חלפו במהירות מבלי לספק מילת הסבר.

שבוע אחד זה כבר לא היה במהירות, אולי בכלל בלי מהירות, פשוט הרכבת עצרה. נהג הקטר, הדור כולו יצא ממקומו והחל מתקן את הרכבת כשסביבו קהל סקרנים גדול מהעיירה,

עברו מספר רגעים ו"חכם העיירה" אזר אומץ וניגש אל הקטר בשאלה: "האיך עגלה זו נוסעת ללא סוסים?" הקטר צעד

עם ה"חכם" אל קדמת הקרון וענה לו: "אתה רואה וזו זה? אנו מחברים אותו לקרון שלפניו וכך קרונות אלו יכולים לנוע!" חתם בגאווה בלתי מוסתרת, שמע החכם והפנים, למחרת השכם בבוקר עלה על סוסו והחל לדהור לעבר העיר הגדולה, כשמצא את מבוקשו קפץ מסוסו ומיד שנכנס ראה מול עיניו את החפץ הפלאי שבכוחו מזיז עגלות עמוסות, מה עוד יותר נדהם כשנתבקש לשלם עבורו אך ורק עשרה פרוטות שחוקות.... לכשהגיע לחלם פנה במהירות לחצר ביתו והתקין את הוועל עגלתו, כשסיים חיבר עגלה לחברתה... טיפה שתתחיל לנוע, אך היא בשלה, נותרת על מקום עומדה ומסרבת להתקדם ולו אמה אחת, ניסה ה"חכם" לדפוק פה ושם אך ללא הועיל, מיואש, מאוכזב ובעיקר עייף אל ביתו

ועלה על יצועו, לא חלפה דקה ונחירותיו מילאו את חלל ביתו.

בחלומו עומד מולו האיש שרימה אותו, הוא, מומחה העגלות, כולו צוחק ומביט עליו בבוז, "שוטה שבעולם, וזו קטן לא משנה סדרי עולם ומתחיל לנוע, אלא רק עם הוא מחובר בקשר אמיץ למנוע הקטר מלא עוצמה.....".

לנו כיהודים יש כוחות, כוחות גדולים של חסד, כוחות של תפילה, כוחות של הודאה על האמת, כוחות של התגברות על נסיונות, כוחות גדולים שנובעים מהקטרים הגדולים שאנו צאצאיהם, ללא אבותינו הקד' היינו כאותו חלמאי, המחובר לזו ללא קטר, כמו שטיקעל גוי שאין לו שלשלת להתחבר אליה.

אשרינו